Kur Farkı Kazancında BSMV Oranı

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Danıştay 7. Daire	21.10.2025	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2024/1416	2025/3370	6802 s.K. m.28, 6802 s.K. m.32, 6802 s.K. m.33, VUK m.3

ÖZET

Yabancı para cinsinden tahvil satışından lehe kalan tutar menkul kıymet işlemi sayıldığından, kambiyo işlemlerine özgü indirimli oranın uygulanamayacağı ve matrahın yüzde beşi üzerinden yapılan tahakkukta hukuka aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/kur-farki-kazancinda-bsmv-orani-danistay-2025-3370/ →

Karar metni

Adalet Bakanlığı Bedesten sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Danıştay 7. Daire Başkanlığı 2024/1416 E. , 2025/3370 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

DANIŞTAY

YEDİNCİ DAİRE

Esas No : 2024/1416

Karar No : 2025/3370

TEMYİZ EDENLER : 1- (DAVACI) : ... Bank Anonim Şirketi

VEKİLİ : Av. ...

2- (DAVALI) : ... Defterdarlığı

(... Vergi Dairesi Müdürlüğü)

VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN KONUSU : ... Bölge İdare Mahkemesi ... Vergi Dava Dairesinin... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının taraflarca temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava Konusu İstem: Davacı tarafından, Amerika Birleşik Devletlerinin yabancı para cinsinden ihraç ettiği tahvillerin satışından elde edilen tutarların kur farkından kaynaklandığı ve banka muameleleri vergisine tabi olmadığı ihtirazi kaydıyla beyan edilerek ödenen 2021 yılının Aralık dönemine ait banka muameleleri vergisinin iptali ve fazladan ödenen tutarın ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak tecil faiziyle birlikte iadesi istemiyle dava açılmıştır.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti:...Vergi Mahkemesinin ...tarih ve E:..., K:... sayılı kararıyla; banka ve sigorta şirketlerinin 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'na göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paraların banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olduğu, olayda, yabancı para cinsinden ihraç edilerek satışı gerçekleştirilen ve muhasebe kayıtlarında da menkul kıymetler hesabında muhasebeleştirilen tahvillerin menkul kıymet niteliğinde olduğu, kur farkından kaynaklanmış olsa dahi bu tahvillerin alışı ile satışı arasında lehe kalan bir para olduğu ve anılan hüküm uyarınca menkul kıymet niteliğindeki yabancı para tahvillerinin satışından lehe kalan paranın banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olduğu sonucuna varılmakla birlikte, davacı tarafından, kambiyo işlemlerinde banka ve sigorta muameleleri vergisi oranının Bakanlar Kurulu kararıyla %0 'a indirildiği iddia edilmişse de, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 33. maddesinin 2. fıkrası ile Cumhurbaşkanına, bu maddede belirtilen vergi oranını bankalar arası mevduat muameleleri, bankalar ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasası muameleleri ve diğer banka ve sigorta muameleleri için ayrı ayrı veya birlikte %1'e, kambiyo muamelelerinde ise sıfıra kadar indirmeye ve kambiyo muamelelerinde on katına, vergiye tabi diğer muamelelerde ise kanuni seviyesine kadar artırma konusunda verilen yetki uyarınca 30 Eylül 2020 tarih ve 31260 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3031 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 33. maddesinde yer alan banka ve sigorta muameleleri vergisi nispetlerinin tespitine ilişkin 28/08/1998 tarihli ve 98/11591 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının eki Kararın 1. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendinde yer alan "%1 (yüzde bir)" ibaresinin "binde iki" şeklinde değiştirildiği, bu durumda, 2021 Aralık dönemi için davacı banka adına devlet tahvili, gelire endeksli senetler ve hazine bonoları matrahı olan 54.889.084,20-TL'nin yüzde beşi olarak tahakkuk ettirilen banka ve sigorta muameleleri vergisinin binde iki üzerinden hesaplanan tutara isabet eden kısmında hukuka aykırılık, anılan tutarı aşan kısmında ise hukuka uyarlık bulunmadığı, fazladan ödenen tutarın tahsil tarihinden itibaren hesaplanacak tecil faiziyle birlikte iadesinin icap ettiği gerekçesiyle dava konusu işlemin 109.778,17-TL'lik kısmı yönünden davanın reddine, anılan tutarı aşan kısmının ise iptaline karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti: Mahkeme kararının hüküm fıkrasındaki "tahakkukun kalan 2.664.676,04 TL'lik kısmının iptaline" ibaresinden sonra gelmek üzere "bu tutarın ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak tecil faiziyle birlikte davacıya iadesine" ibaresinin eklenmesi, "80,70-TL'den az olmamak üzere reddedilen tutar üzerinden binde 4,55 oranında hesaplanacak

nispi karar harcı'' ibaresinin ise ''80,70-TL maktu karar harcı'' olarak düzeltilmesi suretiyle istinaf başvurusuna kararın hukuka ve usule uygun olduğu ve taraflarca ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği gerekçesiyle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesinin 3. fıkrası uyarınca istinaf başvurularının reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENLERİN İDDİALARI : Davacı tarafından, uyuşmazlık konusu tahvillerin satışından döviz bazında zarar edilmesine rağmen, kur farkı nedeniyle Türk Lirası cinsinden kar elde edildiğinden bahisle dava konusu tahakkuk işleminin yapıldığı, döviz cinsinden yapılan her işlemin kambiyo işlemi olduğu ve bu işlemlerin banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olmadığı, bankalar arası kambiyo işlemlerinde banka ve sigorta muameleleri vergisi oranının %0 olduğu, Anayasa'nın mali güce göre vergilendirme ilkesiyle bağdaşmayan işlemin hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek duruşma yapılması istenilmekte; davalı idarece, tesis edilen işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı ileri sürülmektedir.

TARAFLARIN SAVUNMALARI : Taraflarca istemin reddi gerektiği savunulmaktadır.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'NİN DÜŞÜNCESİ : Olayda, banka ve sigorta şirketlerinin 10/06/1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paraların banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olduğu, davacı banka tarafından yabancı para cinsinden ihraç edilerek satışı gerçekleştirilen ve muhasebe kayıtlarında da menkul kıymetler hesabında muhasebeleştirilen tahvillerin menkul kıymet niteliğinde olduğu, kur farkından kaynaklanmış olsa dahi bu tahvillerin alışı ile satışı arasında lehe kalan bir para olduğu ve anılan Kanun hükmü uyarınca menkul kıymet niteliğindeki yabancı para tahvillerinin satışından lehe kalan paranın banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olduğu anlaşıldığından, matrahın %5'i olarak tahakkuk ettirilen banka ve sigorta muameleleri vergisinde hukuka aykırılık bulunmadığından, temyize konu kararın bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Yedinci Dairesince, duruşma yapılmasına gerek görülmeyerek, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 52. maddesi uyarınca dosya incelendikten sonra işin gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY :
Davacı tarafından, Amerika Birleşik Devletlerinin yabancı para cinsinden ihraç ettiği tahvillerin satışından elde edilen tutarların kur farkından kaynaklandığı ve banka muameleleri vergisine tabi olmadığı ihtirazi kaydıyla beyan edilerek ödenen 2021 yılının Aralık dönemine ait için banka muameleleri vergisinin iptali ve fazladan ödenen tutarın ödeme tarihinden itibaren hesaplanacak tecil faiziyle birlikte iadesi istemiyle dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 3. maddesinin (B) fıkrasında, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin esas olduğu, vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin yemin hariç her türlü delille ispatlanabileceği, vergiyi doğuran olayla ilgisi tabii ve açık bulunmayan şahit ifadesinin ispatlama vasıtası olarak kullanılamayacağı; iktisadi, ticari ve teknik icaplara uymayan ve olayın özelliğine göre normal ve mutad olmayan bir durumun iddia olunması halinde ispat külfetinin bunu iddia eden tarafa ait olacağı düzenlemesine yer verilmiştir.

6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 28. maddesinde, banka ve sigorta şirketlerinin, 10/06/1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'na göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paraların, banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olduğu, 2. fıkrasında, bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paraların kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım-satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil banka muameleleri vergisine tabi olduğu, 32. maddesinde ise, yabancı para üzerinden yapılmış olan muamelelere mütaallik vergi matrahlarının tayin edilmesinde Maliye Vekaletince her altı ayda bir tespit edilecek kurların nazara alınacağı hükümlerine yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Yukarıda yer verilen düzenlemeler değerlendirildiğinde, banka ve sigorta muameleleri vergisinde vergiyi doğuran olayın meydana gelmesi için, bir işlemin yapılmış olması ve bu işlem sonucunda lehe para kalması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Her ne kadar, Mahkemece, davacı banka tarafından yabancı para cinsinden ihraç edilerek satışı gerçekleştirilen ve muhasebe kayıtlarında da menkul kıymetler hesabında muhasebeleştirilen tahvillerin menkul kıymet niteliğinde olduğu, kur farkından kaynaklanmış olsa dahi bu tahvillerin alışı ile satışı arasında lehe kalan bir para olduğu ve menkul kıymet niteliğindeki yabancı para tahvillerinin satışından lehe kalan paranın banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olduğu sonucuna varılmakla birlikte, 30 Eylül 2020 tarih ve 31260 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3031 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 33. maddesinde yer alan banka ve sigorta muameleleri vergisi nispetlerinin tespitine ilişkin 28/8/1998 tarihli ve 98/11591 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının eki Kararın 1. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendinde yer alan "%1 (yüzde bir)" ibaresinin "binde iki" şeklinde değiştirildiğinden bahisle, matrahın binde iki üzerinden hesaplanan kısmında hukuka aykırılık, bu oranı aşan kısmında ise hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin kısmen iptaline, kısmen de davanın reddine karar verilmiş ise de, anılan Cumhurbaşkanı Kararı ile 98/11591 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının eki Kararın 1. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendinde yapılan değişikliğin kambiyo işlemleri için geçerli olduğu, dava konusu işlemin kambiyo işlemi olmadığı, başka bir ifadeyle, esas alınan

matrahın kur farkından kaynaklanan lehe kalan para olduğunun görüldüğü, kambiyo işlemleri için Cumhurbaşkanı kararı ile yapılan banka ve sigorta muameleleri vergisi nispetlerinin tespitine ilişkin değişlikliğin olayda uygulanma imkanının bulunmadığı anlaşılmıştır.

Bu durumda, davacı banka tarafından yabancı para cinsinden ihraç edilerek satışı gerçekleştirilen ve muhasebe kayıtlarında da menkul kıymetler hesabında muhasebeleştirilen tahvillerin menkul kıymet niteliğinde olduğu, kur farkından kaynaklanmış olsa dahi bu tahvillerin alışı ile satışı arasında lehe kalan bir para olduğu ve menkul kıymet niteliğindeki yabancı para tahvillerinin satışından lehe kalan paranın banka ve sigorta muameleleri vergisine tabi olduğunun anlaşılması karşısında, matrahın %5'i olarak tahakkuk ettirilen banka ve sigorta muameleleri vergisinde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşıldığından, temyize konu kararın bozulması gerekmiştir.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1.... Bölge İdare Mahkemesi ...Vergi Dava Dairesinin ...tarih ve E:..., K:...sayılı kararının BOZULMASINA,

2. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan Daireye gönderilmesine,

3. 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 13. maddesinin (j) bendi parantez içi hükmü uyarınca alınması gereken harç dahil olmak üzere, yargılama giderlerinin yeniden verilecek kararda karşılanması gerektiğine 21/10/2025 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.